

Rapport - Raad van 06/09/2021

Onderwerp : Voorstel van motie ingediend door dhr. WEYTSMAN, mevr. AMPE, mevr. VIVIER, dhr. COOMANS de BRACHENE en mevr. NYANGA-LUMBALA, Gemeenteraadsleden.

Voorstel van motie strekkende tot het verzekeren van de neutraliteit en onpartijdigheid van het gemeentepersoneel, van de vertegenwoordigers van de Stad in de paracommunales, van de vertegenwoordigers van de gemeente en het personeel van de gemeentelijke vzw's en gemeentebedrijven en het verbieden van ostentatieve uiterlijke levensbeschouwelijke tekens tijdens de uitoefening van hun functies

Overwegende het beleid gevoerd door de Stad Brussel en de waarden die door de opeenvolgende Colleges verdedigd werden op vlak van neutraliteit ;

Overwegende dat het neutraliteitsbeginsel, verankerd in ons positief recht en bevestigd door de Raad van State, vandaag bedreigd is. Dat het gepast is om dat beginsel nog expliciet te bevestigen rekening houdend met de aanvallen die sommigen voeren tegen deze fundamentele principes waarvoor alle democratische partijen in dit land decennialang hebben gevochten ;

Overwegende dat wanneer de Staat zijn rol als neutrale en onpartijdige organisator van de uitoefening van de verschillende politieke en filosofische levensbeschouwingen, godsdiensten, erediensten en geloofsovertuigingen verliest, dit het vreedzaam samenleven van individuen in gevaar brengt en een breuk tot stand kan brengen in het samenleven in onze stad;

Overwegende dat het daarom belangrijk is om juridisch op een nog explicietere manier te bevestigen dat het grondwettelijke beginsel van neutraliteit van de overheid impliceert dat de Stad, het OCMW, maar ook haar administratie en haar openbare diensten, alle garanties van neutraliteit moeten bieden, ook naar uiterlijk voorkomen, zodat er in hoofde van de burger, de gebruiker, geen twijfel kan bestaan omtrent deze neutraliteit. Hetzelfde geldt voor de vertegenwoordigers van de gemeente in de para-communales (intercommunales, openbare huisvestingsmaatschappij), voor de vertegenwoordigers en het personeel van gemeentelijke vzw's (culturele centra, musea, sportcentra, etc.), alsook voor de vertegenwoordigers van de gemeente en het personeel in de gemeentebedrijven ;

Overwegende dat deze neutraliteit van de Staat een noodzakelijke voorwaarde is voor een pluralistische samenleving waar iedereen zich gerespecteerd voelt in zijn/haar verschil, overtuigingen, cultuur of religie. Dat dit in vraag stellen altijd de deur zal openen voor het communitarisme en alles wat ons eerder verdeelt dan samenbrengt. Dat hoe meervoudig en meer divers een samenleving is, iets waar we ons kunnen over verheugen, hoe meer de behoefte aan neutraliteit van de Staat prangend is ;

Overwegende dat dit neutraliteitsbeginsel niet enkel bedoeld is om de sociale vrede te bewaren. Dat het een ambitieuzer doel nastreeft : de vrijheid en, in het bijzonder, de vrijheid van levensbeschouwingen, politieke, filosofische, dan wel religieuze. Inderdaad, door aan zijn beambten op te leggen dat ze zich moeten onthouden van het dragen van levensbeschouwelijke tekens, zorgt de overheid, in dit geval de Stad en haar diensten, ervoor om een pluralistisch maatschappelijk kader te verzekeren waarbinnen de vrijheid van meningsuiting, politiek, filosofisch of religieus, op de meest optimale en vruchtbare manier kan worden ontwikkeld ;

Overwegende dat de vrijheid om zijn levensbeschouwing te uiten een fundamentele vrijheid is. Dat deze vrijheid de regel is en de beperking ervan een uitzondering blijft. Dat die vrijheid uiteraard kan geuit worden in de privésfeer, en ook in de openbare ruimte, zelfs op de werkvloer als de private werkgever daar geen bezwaar tegen heeft. Dat daarentegen een persoon die een openbaar ambt bekleedt zijn/haar overtuigingen niet kan uiten in zijn professionele omgeving. Dat dit verbod zich beperkt tot het moment waarop men zijn functie uitoefent, en dat deze persoon ook tijdens deze periode uiteraard zijn/haar gewetensvrijheid behoudt ;

Overwegende de recente allendaande beslissing van de Brusselse arbeidsrechtbank in de zaak MIVB, die weliswaar nog geen jurisprudentie maakt, de hoogdringendheid aantoont om de neutraliteit van openbare ambtenaren nog eens te verduidelijken en

krachtig te waarborgen ;

Overwegende dat in België, de neutraliteit van de overheid een ongeschreven grondwettelijk beginsel is waarvan het bestaan bij talrijke gelegenheden werd erkend en dat dit beginsel nauw verbonden is met het verbod op discriminatie in het algemeen en met het beginsel van gelijkheid van de gebruikers van de openbare dienst in het bijzonder. Dat de Raad van State er met kracht aan herinnerde, bijvoorbeeld in het advies 44.521/AG van 20 mei 2008, door te stellen dat “(...) In een democratische rechtsstaat dient de overheid neutraal te zijn omdat zij de overheid is van en voor alle burgers en omdat zij deze in beginsel gelijk dient te behandelen zonder te discrimineren op grond van hun religie, hun levensbeschouwing of hun voorkeur voor een gemeenschap of partij. Om die reden mag dan ook van de overheidsbeambten worden verwacht dat ook zij zich in de uitoefening van hun functie ten aanzien van de burgers strikt houden aan deze neutraliteit en aan het beginsel van de benuttingsgelijkheid “.

Overwegende dat in een arrest geveld op 21 december 2010, de Raad van State eveneens heeft bevestigd dat het neutraliteitsbeginsel voor alle ambtenaren geldt ;

Overwegende dat op federaal niveau, het Koninklijk Besluit van 14 juni 2007 houdende wijziging van het Koninklijk Besluit van 2 oktober 1937 houdende het statuut van het Rijkspersoneel in artikel 8 bepaalt dat de rijksambtenaar op een strikte manier de beginselen van neutraliteit, van gelijkheid in behandeling en van naleving van de wetten, de reglementen en de richtlijnen moet eerbiedigen, en dat wanneer hij bij zijn ambtsuitoefening in contact komt met het publiek, de rijksambtenaar elk woord, elke houding, elk voorkomen, vermijdt die van die aard zouden kunnen zijn dat ze het vertrouwen van het publiek in zijn volledige neutraliteit, in zijn bekwaamheid of in zijn waardigheid in het gedrang zouden kunnen brengen. Dat de omzendbrief nr. 573 van 17 augustus 2007 met betrekking tot het deontologisch kader voor de ambtenaren van het federaal administratief openbaar ambt preciseert dat ambtenaren ervoor zorgen dat hun deelname aan of betrokkenheid bij politieke of levensbeschouwelijke activiteiten, het vertrouwen van de gebruiker in de onpartijdige, neutrale en loyale uitoefening van hun ambt, niet schaadt ;

Overwegende dat wanneer een burger een openbaar ambt uitoefent, deze burger onderworpen wordt aan bijzondere plichten die voortvloeien uit de vervulling van zijn/haar openbare taak die hem/haar onderwerpen aan een plicht van neutraliteit, onpartijdigheid, terughoudendheid en objectiviteit, reëel en schijnbaar. Dat deze neutraliteit van de Staat essentieel is om de individuele vrijheid van elkeen te garanderen ;

Overwegende dat het dragen van een filosofisch, politiek of religieus teken op zich een uiting is van een oprechte overtuiging die door artikel 9 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens beschermd is. Dat iedereen het recht heeft om zijn geloofsovertuiging te uiten en dat het hier dan ook niet gaat om het plegen van een totaal verbod op filosofische, politieke of religieuze kledingstukken of symbolen in de privésfeer; dat dit voorstel van motie enkel het naleven van het neutraliteitsbeginsel binnen de diensten van de gemeente beoogt ;

Overwegende dat het Hof, verwijzend naar de jurisprudentie betreffende leden van het openbaar ambt met betrekking tot hun discretieplicht en hun kleding, bevestigd heeft dat het neutraliteitsbeginsel van openbare diensten oplegt dat de ambtenaar geen enkele religieuze teken kan dragen, van welke aard ook, zelfs als hij geen handelingen stelt die gericht zijn op bekering. Dat het Hof hierbij de rol van de Staat en de overheid als een neutrale en onpartijdige organisator van de beoefening van verschillende religies, erediensten en geloofsovertuigingen beklemtoont heeft, en aangegeven heeft dat deze rol bijdraagt tot het verzekeren van de openbare orde, de religieuze vrede en de verdraagzaamheid in een democratische samenleving;

Overwegende dat deze motie aldus beoogt om het neutraliteitsbeginsel en de schijn van neutraliteit te bevestigen in zijn toepassing op ambtenaren en beambten van de Gemeente en van het OCMW. Dat op grond van het grondwettelijk beginsel van neutraliteit van de overheid en de gelijkheid van de gebruikers van de openbare dienst, zoals erkend door de Raad van State, de gemeentelijke overheid ertoe gehouden is om neutraal te zijn en om alle burgers gelijk te behandelen, zonder discriminatie op basis van hun filosofische, politieke of religieuze overtuiging. Dat de burger op geen enkel ogenblik in een positie geplaatst mag worden waarin zijn rechten of plichten zouden afhangen of beïnvloed worden door culturele, filosofische, politieke of religieuze affiniteiten van een openbare ambtenaar. Dat om die reden de personeelsleden van de overheid in de uitoefening van hun ambt de beginselen van neutraliteit, de schijn van neutraliteit en onpartijdigheid moeten naleven ten opzichte van de burgers.

Overwegende het feit dat het dragen van ostentatieve levensbeschouwelijke tekens door overheidsambtenaren bij de gebruikers een gevoel kan opwekken dat zij hun functie niet op een onpartijdige manier uitoefenen ;

Overwegende dat onder “ostentatief” wordt verstaan tekens die op een buitensporige of indiscrete manier gedragen worden, met of zonder de intentie om opgemerkt te worden, maar die ertoe leiden om de overtuigingen die zij tentoonstellen, uitdrukken of uitdragen, of die nu politiek, dan wel filosofisch of religieus zijn, duidelijke herkenbaar te maken;

Overwegende dat de dienstverlening door een openbare ambtenaar neutraal moet zijn, zowel in de uiting ervan als in het

voorkomen; Deze schijn van neutraliteit geldt voor alle openbare ambtenaren, zonder onderscheid ;

Overwegende dat openbare diensten inderdaad een geheel vormen; Dat er geen sprake kan zijn van een onderscheid in de op ambtenaren toepasselijke regels, naargelang de ambtenaren bij de uitoefening van hun functies al dan niet in contact zijn met het publiek of al dan niet een gezagsfunctie bekleden, aangezien de gelijkheid van behandeling tussen de leden van eenzelfde dienst of eenheid of van eenzelfde administratie moet gewaarborgd zijn; Dat de gebruikers van overheidsdiensten het gevoel moeten hebben dat de neutraliteit en de onpartijdigheid van overheidspersoneel aanwezig is bij elk van de uitgeoefende functies, of deze nu al dan niet een contact met het publiek vereisen. Dat een onderscheid van dit type noodzakelijkerwijze op termijn zou leiden tot een discriminatie in de kansen op loopbaanevolutive voor beambten die functies uitoefenen zonder contact met het publiek, door hun mogelijkheid om te evolueren, gevormd of gepromoveerd te worden te beperken indien deze evolutie, vorming of promotie een mutatie inhoudt naar een functie waar wel contact is met het publiek; Dat een mogelijk onderscheid bovendien ook organisatorische moeilijkheden met zich mee zou brengen in de mate waarin personeelsleden zich niet noodzakelijk in een afgesloten ruimte bevinden en dat het frequent voorkomt dat zij zich in het kader van hun functies verplaatsen binnen de lokalen en dus ook gebruikers tegenkomen;

Overwegende dat het ook nutteloos zou zijn om te pogen een onderscheid te maken tussen gezags- of regale functies (waarbij het dragen van levensbeschouwelijke tekens verboden zou zijn) en operationele uitvoerende functies van openbare dienstverlening (waarbij het dragen van levensbeschouwelijke tekens zou toegelaten zijn) : van zodra het gaat om een opdracht van openbare dienstverlening, van welke aard ook, heeft de burger recht op respect van zijn individuele vrijheden en overtuigingen en mag hij vanwege diegenen die deze dienst verlenen verwachten dat zij zich onthouden van het uiten van hun eigen overtuigingen en dat zij hun opdracht van openbare dienst op neutrale en onpartijdige wijze uitvoeren; Dat de Raad van State in dit kader veel belang hechtte aan het argument van de goede werking van de dienst alsook aan het argument dat een verschillende reglementering volgens categorieën van personeelsleden moeilijkheden kan teweegbrengen op vlak van organisatie en daaruit volgend ongelijke behandelingen;

Overwegende dat deze tekst niet bedoeld is om een gemeentelijk ambtenaar te beletten om culturele, religieuze, politieke of filosofische overtuigingen te hebben en te uiten; Dat deze motie ertoe strekt om hem/haar te vragen, bij het uitoefenen van zijn/haar openbare opdracht, met name in de handelingen die hij/zij stelt, een zekere terughoudendheid in acht te nemen om de neutraliteit van de dienstverlening aan de burger te garanderen en om de gelijkheid tussen de gebruikers van de openbare dienst te vrijwaren ;

Overwegende dat om deze verschillende redenen, deze motie ertoe strekt om het ostentatief dragen van alle levensbeschouwelijke tekens te verbieden voor de personeelsleden van de diensten van de Stad en van het OCMW, ongeacht of deze uiting geven aan een filosofische, politieke of religieuze overtuiging;

De Gemeenteraad roept het College van Stad Brussel op om:

1. eraan te herinneren dat de overheid neutraal en onpartijdig moet zijn ;
2. een reglement voor te stellen waarin duidelijk de verplichting van onpartijdigheid, neutraliteit en schijn van neutraliteit bekrachtigd wordt voor de personeelsleden van de Stad en het OCMW tijdens de uitoefening van hun ambt, evenals, in uitvoering van dit beginsel, het verbod op het dragen van ostentatieve uiterlijke tekens van filosofische, politieke of religieuze levensbeschouwingen in de uitoefening van hun ambt ;
3. dit gemeentelijk reglement en de verplichtingen en verbodsbepalingen overeengekomen in punt 2 uit te breiden naar de gemeentelijke vertegenwoordigers in de paracommunales (intercommunales, openbare huisvestingsmaatschappijen, enz.), de vertegenwoordigers van de gemeente en het personeel bij de gemeentelijke vzw's (culturele centra, musea, sportcentra enz.), alsook de vertegenwoordigers van de gemeente en het personeel van gemeentebedrijven..

(get.) David WEYTSMAN, Els AMPE, Céline VIVIER, Geoffroy COOMANS de BRACHENE, Mie-Jeanne NYANGA-LUMBALA, Gemeenteraadsleden.

Bijlagen :

